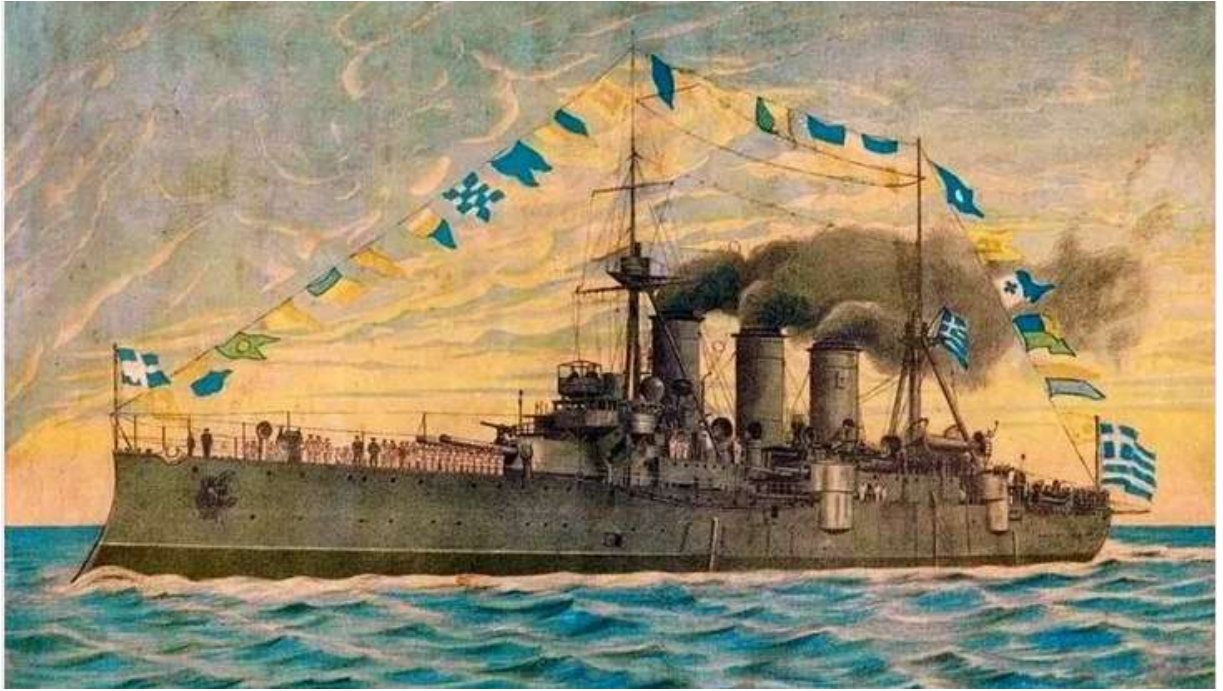

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΙΕΡΕΑΣ ΠΟΥ ΕΣΩΣΕ ΤΟ ΑΒΕΡΩΦ.

Πώς σώθηκε τὸ Θωρηκτὸ Ἀβερῶφ τὴ Μεγάλῃ Πέμπτῃ τοῦ 1941;

Τὸ μοναδικὸ πλοῖο στὸν κόσμῳ ποῦ, ἔχοντας πάρει μέρος σὲ δύο Παγκόσμιους Πολέμους, συνεχίζει πάνω ἀπὸ ἕναν αἰῶνα νὰ ἔχει ὑψωμένη τὴν ἑλληνικὴ σημαία καὶ νὰ γράφει ἱστορία. Πιστεύω ὅτι σχεδὸν ὅλοι οἱ Ἕλληνες γνωρίζουν ἔστω καὶ κάτι ἀπὸ τὴν ἔνδοξη ἱστορία τοῦ Θωρηκτοῦ Ἀβέρῶφ. Αὐτοῦ τοῦ μοναδικοῦ πλοίου στὸν κόσμῳ ποῦ, ἔχοντας πάρει μέρος σὲ δύο Παγκόσμιους Πολέμους, συνεχίζει πάνω ἀπὸ ἕναν αἰῶνα νὰ ἔχει ὑψωμένη τὴν ἑλληνικὴ σημαία καὶ νὰ γράφει ἱστορία... Τοῦ πλοίου ποῦ ναυπηγήθηκε στὸ Λιβόρνο τὸ 1910 καὶ παραδόθηκε στὸ ἑλληνικὸ Βασιλικὸ Ναυτικὸ τὸ 1911, μὲ τὸ πὸσὸ τῆς προκαταβολῆς γιὰ τὴ ναυπήγησή του (8.000.000 χρυσὲς δραχμὲς) νὰ προέρχεται ἀπὸ τὴ διαθήκη τοῦ Ἐθνικοῦ Εὐεργέτη Γεωργίου Ἀβέρῶφ. **Ὅμως, ἐκτιμῶ ὅτι λίγοι γνωρίζουν τὸ πὼς σώθηκε καὶ σήμερα, στὸ μόνιμο ἀγκυροβόλιό του, συνεχίζει νὰ προσφέρει στὴν Πατρίδα ὡς Πλῶτὸ Ναυτικὸ Μουσεῖο, θυμίζοντας τὴν ἔνδοξη ναυτικὴ μας ἱστορία. Γιὰ μιὰ ἐκτενῆ ἀναφορὰ στὴν ἱστορία τοῦ Θωρηκτοῦ καὶ τοῦ Εὐεργέτη ποῦ φέρει τὸ**

ὄνομά του, ἀπαιτοῦνται ἑκατοντάδες σελίδες. Σήμερα μὲ ἀφορμὴ τῆς Μεγάλης ἑβδομάδας ὅπου μᾶς πέρασε, καὶ με τὴν ἐνθύμηση γιὰ τὴν ἐπέτειο τῆς διάσωσής του (*Μεγάλη Πέμπτη 1941 – Μεγάλη Πέμπτη 2026*) θὰ ἀναφερθοῦμε εἰδικὰ σὲ αὐτὸ τὸ γεγονός

Ἡ κήρυξη τοῦ πολέμου τοῦ 1940 βρῆκε τὸ Θωρηκτὸ Ἀβέρωφ σὲ περιορισμένη ἐπιχειρησιακὴ ἱκανότητα στὸν κόλπο τῆς Ἐλευσίνας. Γιὰ τὴν καλύτερη δυνατὴ ἀξιοποίησή του εἶχε μεθορμίσει ἐκεῖ καὶ παρῆχε μὲ ἐπιτυχία ἀντιαεροπορικὴ προστασία στὸν ναύσταθμο καὶ στὸ ἀεροδρόμιο τῆς Ἐλευσίνας. Ἀπὸ τὴν εἰσβολὴ τῶν Γερμανῶν στὴν Ἑλλάδα (6 Ἀπριλίου 1941) μέχρι καὶ τὴν κατάληψη τῆς Ἀθήνας (27 Ἀπριλίου 1941) τὸ Ναυτικὸ μας υπέστη μεγάλες ἀπώλειες (*χτυπήθηκαν ἢ βυθίστηκαν 25 πλοῖα*) ἀπὸ τὴ γερμανικὴ Πολεμικὴ Ἀεροπορία. Ἔτσι, ἀποφασίστηκε ὁ ὑπόλοιπος στόλος νὰ καταφύγει στὴν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου. Γιὰ τὸ Θωρηκτὸ Ἀβέρωφ, στὸ Ὑπουργεῖο Ναυτικῶν, ἕως πρὶν μποῦν οἱ Γερμανοὶ στὴν Ἀθήνα, ἐπικρατοῦσε ἡ ἄποψη νὰ τὸ βουλιάξουν, ἀφ' ἑνὸς γιὰ νὰ μὴν πέσει στὰ χέρια τῶν Γερμανῶν καὶ ἀφ' ἑτέρου γιὰτὶ ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ βυθισθεῖ ἀπὸ τὶς νάρκες ποὺ ἦταν στὸν δίαυλο καὶ νὰ τὸν κλείσει. Ὅρισμένοι ἀξιωματικοὶ καὶ μέλη τοῦ πληρώματος ἀρνήθηκαν νὰ τὸ βυθίσουν καὶ ἀποφάσισαν νὰ ἀποπλεύσουν γιὰ τὴν Κρήτη μαζί μὲ τὰ ὑπόλοιπα ἑλληνικὰ καὶ ἀγγλικὰ πλοῖα. Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶναι γνωστὸ ὡς ἡ «Βασιλικὴ Ἀνταρσία τοῦ Ἀβέρωφ». **Πρωταγωνιστικὸ ρόλο στὴν «ἀνταρσία» ἔπαιξε ὁ τελευταῖος ἱερέας του, Ἀρχιμανδρίτης Διονύσιος Παπανικολόπουλος** (*Σαλμενίκο Ἀχαΐας 1888 – Ἐδεσσα 1968*). Διατέλεσε Μητροπολίτης Ἱερισσοῦ, Ἀγίου Ὄρους καὶ Ἀρδαμερίου (1944-1951) καὶ Μητροπολίτης Ἐδέσσης καὶ Πέλλης (25-9-1951 ἕως 24-01-1967). Ἦταν ὁ ἴδιος στρατιωτικὸς ἱερέας ποὺ ὡς νεαρὸς κληρικὸς εἶχε πρωταγωνιστήσῃ καὶ στὴν ἐξύψωση τοῦ πατριωτικοῦ φρονήματος τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἡρωικοῦ 9^{ου} Συντάγματος Καλαμάτας, τῆς Δ' Μεραρχίας Πελοποννήσου, στὴ μάχη τῶν Γιαννιτσῶν (19 καὶ 20-10-1912) ποὺ ἀνοίξε τὸν δρόμο γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς

Θεσσαλονίκης. Ήταν ο ίδιος στρατιωτικός ιερέας πού και στον Β' Βαλκανικό Πόλεμο είχε αξιοζήλευτη δράση στις μάχες του Μπέλες, Κρέσνας, Τζουμαγιάς και την πολύνεκρη μάχη του Κιλκίς, όπου τραυματίστηκε από θραύσμα όβιδας στο κεφάλι. Τώρα, ως ιερέας του Άβέρωφ, αισθάνθηκε την καρδιά του να σπαράζει. Ένα τέτοιο τέλος για το θρυλικό καράβι; Δεν το βαστούσε ή καρδιά του...

Ο Αρχιμανδρίτης Διονύσιος Παπανικολόπουλος μετέπειτα διετέλεσε Μητροπολίτης Ίερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου (1944-1951) και Μητροπολίτης Έδέσσης και Πέλλης (25-9-1951 έως 24-01-1967).

«Για το Θωρηκτό Άβέρωφ, στο Υπουργείο Ναυτικών, μέρες πριν μπουν οι Γερμανοί στην Αθήνα, επικρατούσε ή άποψη να το βουλιάξουν, αφ' ενός για να μην πέσει στα χέρια τών Γερμανών και αφ' έτέρου γιατί υπήρχε κίνδυνος να βυθισθει από τις νάρκες πού ήταν στον διάυλο και να τον κλείσει. Ορισμένοι αξιωματικοί και μέλη του πληρώματος αρνήθηκαν να το βυθίσουν και αποφάσισαν να αποπλεύσουν για την Κρήτη μαζί με τα υπόλοιπα ελληνικά και αγγλικά πλοία. Το γεγονός αυτό είναι γνωστό ως ή "Βασιλική

Ἀνταρσία τοῦ Ἀβέρωφ"» Ἦταν Μεγάλη Πέμπτη 17 Ἀπριλίου 1941.
Λίγο πρὶν βραδιάσει, κάλεσε γύρω του τὸ πλήρωμα τοῦ καραβιοῦ.
Τὸ ἐκκλησάκι τοῦ πλοίου ἦταν ἕτοιμο γιὰ τὴν Ἱερὰ Ἀκολουθία τῶν
Παθῶν. Τὰ μάτια του ἦταν βουρκωμένα. Γενικὴ συγκίνηση σὲ ὅλο τὸ
πλήρωμα. «Παιδιά», εἶπε, «θέλουν νὰ βουλιάξουν τὸ θρυλικό μας
καράβι. Τὸ βαστάει ἡ ψυχὴ σας νὰ ἔχει τέτοιο τέλος τὸ πιὸ δοξασμένο
καράβι μας; Θὰ μᾶς καταριοῦνται ἀπὸ τὸν οὐρανὸ οἱ ψυχὲς τῶν
ἡρώων μας ναυτικῶν, τοῦ Μιαούλη, τοῦ Κανάρη, τοῦ Κουντουριώτη
καὶ ἄλλων. Τί λέτε;».

Οἱ ναῦτες καὶ οἱ ἀξιωματικοί, ὅσοι εἶχαν ἀπομείνει, σκέφτηκαν
λίγο καὶ ἔπειτα μὲ μιὰ φωνὴ εἶπαν: «**Παπᾶ, θὰ κάνουμε ὅ,τι μᾶς
πεῖς**». Ὁ ἱερέας συνέχισε: «**Πρέπει νὰ πάρουμε τὸ Ἀβέρωφ καὶ νὰ
φύγουμε. Πρέπει νὰ σώσουμε τὴν τιμὴ του**». «**Σύμφωνοι ὅλοι**»,
φώναξε τὸ πλήρωμα. Καὶ ὁ ἱερέας τοὺς ἀποκάλυψε τὶ τοῦ συνέβη.
«**Εἶδα σήμερα ὄραμα, παιδιά!!! Ἐνᾶς γέρος ἀσπρομάλλης
παρουσιάσθηκε ἐμπρὸς μου: "Εἶμαι ὁ Ἅγιος Νικόλαος καὶ ἦρθα νὰ
σοῦ πῶ ὅτι θὰ εἶμαι μαζί σας"**». Οἱ ναῦτες ἀνατριχιασμένοι ἔκαναν
τὸν σταυρὸ τους καὶ φώναξαν: «**Ὁ Θεὸς μαζί μας**» καὶ ἔτρεξαν ὅλοι
νὰ ἐτοιμάσουν τὸ καράβι. Τελείωσε ἡ Ἀκολουθία τῶν Παθῶν τοῦ
Κυρίου καὶ ὁ ἱερέας πέρασε τὸν Ἐσταυρωμένο ἀπὸ ὅλα τὰ

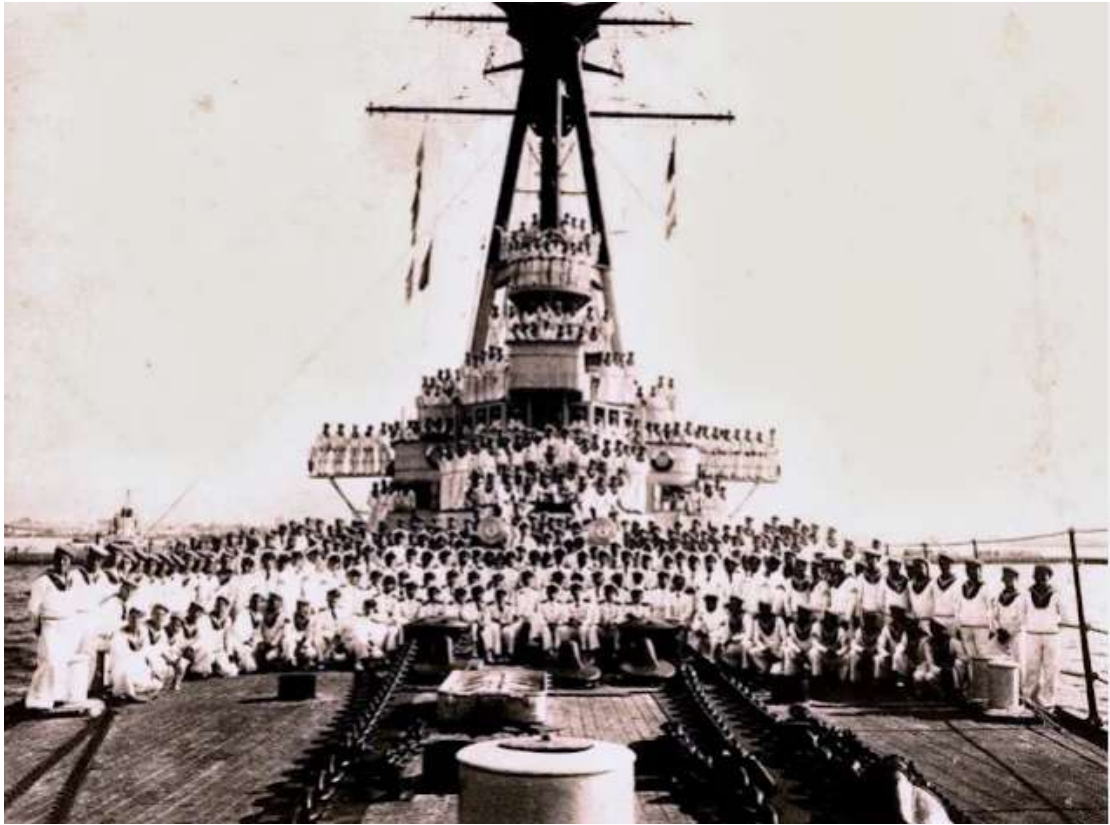
διαμερίσματα τοῦ πλοίου, τὶς ἀποθήκες τῶν πυρομαχικῶν, τὰ κανόνια, τοὺς πύργους καὶ τέλος τὸν στερέωσε στὸν πύργο τῆς πρῶρας φωνάζοντας μὲ ὅλη του τὴ δύναμη: «*Παιδιά μου, ἔχουμε κυβερνήτη τὸν ἴδιο τὸν Χριστό!*»!

Τὸ Ἀβέρωφ μὲ Κυβερνήτη τὸν ἴδιο τὸν Χριστό, ἐμψυχωτὴ τὸν ἱερέα, καπετάνιο τὸν ἀξιωματικὸ Πυροβολικοῦ (!!!) Πλωτάρχη Πότη Δαμηλάτη, πλήρωμα μὲ ὑψηλὸ ἠθικὸ καὶ μὲ πλήρη συσκότιση

ἀπέπλευσε. Πέρασαν τὸν δίαυλο τοῦ Ναυστάθμου, τὸ φράγμα τῆς Ψυτάλλειας καὶ συνέχισαν πρὸς τὶς Φλέβες. Ἐκεῖ ἔφθασε μὴ βενζινάκατος μὲ τὸν κανονικὸ Κυβερνήτη, Πλοίαρχο Ἰωάννη Βλαχόπουλο. «Μὲ τί σκοπὸ ἔρχεσαι;», τοῦ φώναξε τὸ πλήρωμα. Καὶ ἐκεῖνος μὲ λαχτάρα ἀπαντᾷ: «**Ἦλθα, παιδιά, νὰ φύγουμε μαζί**». Μὲ ἀλαλαγμοὺς χαρᾶς καὶ δακρυσμένα μάτια ὑποδέχτηκαν τὸν Κυβερνήτη. Τὸ θρυλικὸ Ἀβέρωφ μὲ ὅλη του τὴν ταχύτητα ἔπλευσε πρὸς τὴν Τσακωνιά (ἀκτὲς νομοῦ Ἀρκαδίας). Ἐκεῖ, γιὰ νὰ ἀποφύγει τὸν βομβαρδισμό τῶν ἀεροπλάνων, ζύγωσε ὅσο πιὸ κόντὰ στὰ πανύψηλα καὶ ἀπότομα ὄρη τῆς Κυνουρίας καὶ πέρασε ὅλη τὴν ἡμέρα. Δὲν τὸ ἀνακάλυψαν τὰ ἀεροπλάνα τῶν Γερμανῶν.

Μεγάλη Παρασκευή, μόλις νύχτωσε, ξεκίνησαν γιὰ τὴν Κρήτη. Ὁ ἱερέας «ἐν πλῶ» ἔψαλλε τὴν Ἀκολουθία τοῦ Ἐπιταφίου, τὸν ὁποῖο περιέφερε σὲ ὅλο τὸ πλοῖο. Μεγάλο Σάββατο ξημερώθηκαν στὸ λιμάνι τῆς Σούδας. Παντοῦ ἐρημιά, συντρίμια καὶ ναυάγια ἀπὸ τὶς ἀεροπορικὲς ἐπιδρομὲς. Ὅλοι ἀνέμεναν τὴν τελετὴ τῆς Ἀνάστασης, συμβολικὰ καὶ τὴν ἀνάστασι τῆς σκλαβωμένης πατρίδας. Κυριακὴ τοῦ Πάσχα, 20 Ἀπριλίου 1941, ὅλοι μαζί «ἐν ὄρω» ἔψαλαν τὸ «Χρῖστὸς Ἀνέστη», κρατῶντας ἀναμμένο τὸ ἐλπιδοφόρο κερί τῆς Ἀνάστασης. Αὐθημερόν τὸ Ἀβέρωφ ἀνεφοδιάστηκε καὶ ἀπέπλευσε μαζί μὲ ἄλλα ἀγγλικὰ καὶ ἑλληνικὰ πλοῖα, γιὰ Ἀλεξάνδρεια, συνεχίζοντας τὸν Ἀγῶνα μὲ περιπολίες καὶ συνοδεῖες νηοπομπῶν στὸν Περσικὸ Κόλπο καὶ τὸν Ἰνδικὸ Ὠκεανό. Στις 17 Ὀκτωβρίου τοῦ 1944 ἐπέστρεψε στὴ ἐλεύθερη Ἑλλάδα μεταφέροντας τὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση. Τελευταῖες ἀποστολὲς τοῦ ἦταν ἡ προστασία τῆς Σχολῆς Ναυτικῶν Δοκίμων, στὰ Δεκεμβριανὰ τοῦ 1944 καὶ ἡ μεταφορὰ στὴ Ρόδο, στις 15 Μαΐου 1945, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Δαμασκηνοῦ μὲ τὴν ιδιότητα τοῦ Ἀντιβασιλέως στὰ ἐλεύθερα πλέον Δωδεκάνησα. Τὸ 1956 παροπλίστηκε στὸν Ναύσταθμο Σαλαμίνας καὶ τὸ 1957 ρυμουλκῆθηκε στὸν Πόρο ὅπου παρέμεινε μέχρι τὸ 1983.

Τὸ 1984 τὸ Πολεμικὸ Ναυτικὸ ἀποφάσισε νὰ τὸ διατηρήσει ὡς ἔθνικὸ σύμβολο. Ἀπὸ τὸ 1985 μέχρι σήμερα βρίσκεται σὲ μόνιμο ἀγκυροβόλιο στὴ Μαρίνα Φλοίσβου, συνεχίζοντας νὰ προσφέρει στὴν Πατρίδα ὡς Μουσεῖο. Ἐξαίρεση ὁ ἀπόπλους του στὶς 5 Ὀκτωβρίου 2017 γιὰ Θεσσαλονίκη ὅπου παρέμεινε μέχρι τὶς 12-12-2017 μὲ ρεκόρ ἐπισκεπτῶν, πλέον τῶν 130.000. Ἐνα ἱστορικὸ ταξίδι στὴ νύφη τοῦ Θερμαϊκοῦ πὸν ἐπαναλήφθηκε μετὰ ἀπὸ 72 χρόνια (1-3-1945).

LIST OF OFFICERS SERVING ON CRUISER "AVEROFF"

30th April 1941.

Captain	I.Vlachopoulos	
Lieutenant Commander	P.Damilatis (G)	
Lieutenant	A.Kimoulis	
	I.Dedes	
	A.Rozakis (E)	
Sub-Lieutenant	D.Batsis (N-S)	
Acting Sub-Lieutenant	G.Drosinos	
	P.Eliomarkakis	
	C.Aeginitis	
	G.Sarandis	
	I. Papanodopoulos	
	G.Psalidas	
	P.Drakaris	
	A.Roussis	
	A.Chrysanthis	
	L.Eliopoulos	
	D.Diamantopoulos	
Engineer Lieutenant	A.Michopoulos	
	M.Chronopoulos	
Engineer S-Lieutenant	G.Stamoulis	
Eng.Act.S-Lieutenant	A.Diamandis	
	A.Meletopoulos	
	C.Theologu	
Paymaster Lieutenant	Commander G.Venardos	
Paymaster Act.S-Lieutenant	G.Govatsos	
	D.Liacopoulos	
Priest	D.Papanicolopoulos	
Surgeon Lieutenant	Th.Stavrianopoulos	
Surgeon S-Lieutenant	A.Catrakis	
Surgeon Act.S-Lieutenant	D.Doustambanis	
	G.Morfopoulos	
Ex Gunner Act.S-Lieutenant	B.Christostalis	
	M.Christou	
	S.Kangelaris	
	P.Colaitis	
Act. S-Lieutenant	N.Calfas (R.N.R.)	
Mid.	CMoschos	
	G.Loumbassacos	
	C.Zervos	
	A.Psyllas	
	L.Stergiadis	
	C.Suadopoulos	
	G.Petimezas	
	C.Tsafogiannis	
	N.Calliontis	
	N.Simitzopoulos	
	I.Lagonikas	
	P.Dakoulas	

Η λίστα με τους αξιωματικούς του ΑΒΕΡΩΦ που έφτασαν στην Αλεξάνδρεια. Πηγή: CNN Greece.

